

Weterani walk o wolność i niepodległość Polski

Weterani walk o wolność i niepodległość Polski

Powstaniec Styczniowy
Antoni Pikarski

INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Gdańsku

Oprac. Anna Kołakowska, Natalia Zych-Janukowicz
Projekt graf. Katarzyna Lisiecka
Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa
IPN w Gdańsku

M. Graym/24

Antoni Piłkarski (1837-1922)

weteran Powstania Styczniowego

Powstanie Styczniowe wybuchło w nocy z 22 na 23 stycznia 1863 r., po 68 latach od trzeciego rozbioru Polski. Objęło zabór rosyjski, a w szczególności tzw. Królestwo Polskie. Na przestrzeni ponad półtorarocznych zmagani o wolność i niepodległość Ojczyzny, w szeregach partyzanckich oddziałów walczyło około 200 tys. ochotników. Stoczyli oni blisko 1200 bitew i potyczek. Od październiką 1863 r. do kwietnią 1864 r. na czele Rządu Narodowego stał Romuald Traugutt, który był przywódcą powstania i znacząco przyczynił się do jego rozwoju. Niestety władze carskie wpadły na jego trop i 11 kwietnią 1864 r. został aresztowany wraz z innymi członkami Rządu Narodowego. Świetnie przygotowana przez Traugutta struktura władz powstańczych i komunikacja pomiędzy oddziałami partyzanckimi pozwoliła na kontynuowanie walki. 5 sierpnia 1864 r. Romuald Traugutt i czterech innych członków Rządu Narodowego zostało straconych na stokach Cytadeli Warszawskiej. Zanim jednak kat założył stryczek na szyję przywódcy powstania, ten odwrócił się do tłumu Warszawiaków zgromadzonych na egzekucji i pożegnał ich, kresząc ręką znak krzyża. 30 tysięcy ludzi padło na kolana i odśpiewało Suplikację, a przerażeni Rosjanie zaczęli w pośpiechu i z lękiem opuszczać trybuny dla dygnitarzy. Po śmierci Romualda Traugutta, jesienią 1864 r. powstanie zaczęło wygasać, ale pojedyncze oddziały nadal toczyły walkę.

W powstaniu wzięło udział ok. 500 ochotników z Pomorza, a bardzo duża liczba mieszkańców tego regionu wspierała materialnie powstanie. Władze pruskie, w poszukiwaniu broni, gromadzonej przez mieszkańców Pomorza dla oddziałów walczących w Królestwie Polskim, a także w poszukiwaniu ochotników czekających na przeprowadzenie przez granicę, dokonały licznych aresztowań i rewizji. Liczba chętnych do zaciągnięcia się w szeregi oddziałów powstańczych była znacznie większa, ale wielu ochotników nie zdołało przedrzeć się przez granicę pomiędzy zaborem pruskim i rosyjskim, wielu też poległo w pierwszym starciu z Moskałami, tuż po przekroczeniu granicy.

Antoni Piłkarski urodził się w 1837 r. w Głomsku k. Złotowa. Po rozpoczęciu Powstania Styczniowego w 1863 r. przyłączył się do szeregów powstańców i walczył o wolność Polski. Upadek powstania pociągnął za sobą liczne represje ze strony Rosjan również w stosunku do Antoniego Piłkarskiego. Został aresztowany i uwięziony przez władze carskie. Prześladowany postanowił wyjechać na Lubelszczyznę. W 1914 r. wraz z rodziną przyjechał na Kaszuby w odwiedzin do braci. Jeden z nich, Leon Piłkarski, był aptekarzem i działaczem na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości w powiecie kaszubskim, drugi Leopold Piłkarski, proboszczem w Steżycy. Wybuch I wojny światowej uniemożliwił powrót rodziny Piłkarskich w okolice Lublina. Osiedlili się w majątku rodzinnym we wsi Kliczkowy i pozostali już na Pomorzu. W 1919 r. przenieśli się do Gdańska, zamieszkali w Oliwie, w kamienicy przy dzisiejszej ul. Aleksandra Majkowskiego. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości Antoni Piłkarski otrzymał nominację na stopień podporucznika weterana. 5 sierpnia 1921 r. Naczelnik Państwa Józef Piłsudski odznaczył go Orderem Virtuti Militari V klasy.

Antoni Piłkarski zmarł 17 kwietnią 1922 r. i został pochowany na Cmentarzu Oliwskim w Gdańsku (kwatera nr 9, rząd 1, nr grobu 9). 24 stycznia 2020 r. Prezes Instytutu Pamięci Narodowej wpisał grób Antoniego Piłkarskiego do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski. W 2023 r. Instytut Pamięci Narodowej wyremontował nagrobek bohatera.

ODDZIAŁOWE BIURO UPAMIĘTNIANIA WALK I MĘCZEŃSTWA INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ
POSZUKUJE, BADA, EWIDENCJONUJE, OTACZA OPIEKĄ I REMONTUJE
GROBY WETERANÓW WALK O WOLNOŚĆ I NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI.
JEŻELI ZNASZ MIEJSCA, W KTÓRYCH SPOCZYWAJĄ NASI BOHATEROWIE – WYPEŁNIJ WNIOSEK ZE STRONY WWW.IPN.GOV.PL
I PRZEŚLIJ DO INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ